

1. Мошак Г. Дослідження діяльності поліції професором М. Кіліасом та їх значення / Г. Мошак // Вісник Національної академії правових наук України. - 2014. - № 1. - С. 131-138.
2. Передерій О. С. Особливості правового регулювання діяльності поліції країн континентальної правової сім'ї / О. С. Передерій. – Київ, 2007. – 5 с.
3. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015р.
4. Наталія Куба. Система оцінки ефективності роботи національної поліції / Наталія Куба. – Київ, 2016. – 15 с.

**Ад'юнкт докторантури та
аспірантури НАВС**

Стопченко Катерина Олександрівна

ЗАГАЛЬНІ ПІДСТАВИ ОСПОРЮВАННЯ БАТЬКІВСТВА ТА МАТЕРИНСТВА ЗА СІМЕЙНИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Статтею 51 Конституції України передбачено: «Сім'я, дитинство, материнство і батьківство охороняються державою». Це означає, що держава не тільки закріплює на легальному рівні права батьків і дітей, але й забезпечує їх охорону та ефективний правовий захист, зокрема, судовий. Сьогодні на практиці виникає низка проблем при судовому розгляді справ про визнання батьківства, материнства та його оспорування. Суди зустрічаються з проблемами розмежування юрисдикції суду, визначення сторін та інших юридично заінтересованих у результаті судового розгляду справи осіб, визначення предмета доказування та оцінки доказів. Крім того, аналіз матеріалів судової практики свідчить про те, що суди часто допускають порушення норм матеріального і процесуального права при розгляді справ про оспорування батьківства та материнства.

Тому, незважаючи на те, що законодавство про визнання батьківства, материнства та його оспорування пройшло значний історичний шлях у своєму розвитку, деякі його положення все ще потребують доопрацювання. Серед них – засади регулювання та охорони материнства і батьківства.

«Батьківство, – пише Х. І. Вонсович, – являє собою різновид відносин спорідненості між людьми, яке виникає на підставі походження дитини від конкретного чоловіка. Батьківство є одночасно і біологічним і соціальним явищем. При цьому перебільшення однієї із цих властивостей на шкоду іншій неприпустимо, оскільки батьківство включає в собі і кровну спорідненість, і весь комплекс соціальних відносин, що складаються між чоловіком і його дитиною, тому по своїй суті батьківство – біосоціальне явище» [1, с. 99].

Отже, батьківство – це соціальний і психологічний стан чоловіка з моменту зачаття і до народження дитини жінкою, а з моменту народження – це факт походження дитини від певного чоловіка, що базується на кровній спорідненості між батьком і дитиною, юридично посвідчений актовим записом про народження дитини в органах ДРАЦСу, що є передумовою виникнення правового статусу батька [2, с. 97–98].

Водночас материнство є фізіологічним, соціальним та психологічним станом жінки з моменту зачаття і до народження дитини, а з моменту народження – це факт походження дитини від певної жінки, що базується на кровній спорідненості між матір'ю і дитиною, юридично посвідчений актовим записом про народження дитини в органах ДРАЦСу, що є передумовою виникнення правового статусу матері [3, с. 12].

Слід урахувати, що відповідно до ст.136СК України оспорування батьківства можливе тільки після реєстрації народження дитини і до досягнення нею повноліття, а в разі її смерті не допускається.

Оспорити батьківство мають право особа, яка записана батьком дитини в Книзі реєстрації народжень (ст.136 СК України),– шляхом пред'явлення позову про виключення відомостей про неї як батька з актового запису про народження дитини, а також жінка, котра народила дитину в шлюбі(ст.138СК України),– звернувшись із позовом про виключення із цього запису відомостей про її чоловіка як батька дитини.

Предметом доказування в таких справах є відсутність кровного споріднення між особою,

записаною батьком, і дитиною. Уразі доведеності цієї обставини суд постановляє рішення про виключення оспорених відомостей з актового запису про народження дитини.

При цьому відповідні вимоги жінки суд може задовольнити лише за умови подання іншою особою заяви про своє батьківство. Особа, яка в момент реєстрації її батьком дитини знала, що не є таким, а також особа, котра дала згоду на штучне запліднення своєї дружини, не мають права оспорювати батьківство.

Для вимог чоловіка про виключення відомостей про нього як батька з актового запису про народження дитини позовної давності не встановлено, а для вимог жінки про виключення з цього запису відомостей про її чоловіка як батька позовна давність становить один рік і її перебіг починається з дня реєстрації дитини.

Статтею 137 СК України передбачено можливість оспорювання батьківства й після смерті особи, записаної батьком дитини. Якщо така особа померла до народження дитини, оспорити батьківство мають право спадкоємці цієї особи за умови подання нею за життя заяви нотаріусу про невизнання свого батьківства. У разі настання смерті особи після оспорення нею свого батьківства в суді її спадкоємці можуть підтримати позовну заяву відповідно до положень ст. 37 ЦПК України про процесуальне правонаступництво в цивільних справах. Коли ж померла особа не знала про те, що її записано батьком дитини, оспорити батьківство вправі її спадкоємці першої черги за законом, названі у ст.1261 ЦК України: дружина, батьки й діти.

У зазначених випадках батьківство оспорується шляхом пред'явлення позову про виключення відомостей про померлу особу як батька з актового запису про народження дитини. Для цих вимог позовну давність не встановлено.

Згідно зі ст.139 СК України суд вирішує спори про материнство або за позовом жінки, яка в Книзі реєстрації народжень записана матір'ю дитини, – про виключення відомостей про неї як матір з актового запису про народження дитини, або за позовом жінки, яка вважає себе матір'ю дитини, – про визнання її материнства і внесення змін до актового запису про народження дитини, в якому записано матір'ю іншу жінку. У разі народження дитини в результаті імплантації зародка, зачатого подружжям, в організм іншої жінки або зародка, зачатого чоловіком, який перебуває у шлюбі та іншою жінкою, – в організм його дружини (частини 2, 3 ст. 123 СК України) материнство оспорено бути не може.

Предметом доказування у цих справах є відповідно відсутність кровної спорідненості між дитиною і жінкою, записаною як матір в актовому записі про народження дитини, та наявність такої спорідненості між дитиною й жінкою, яка вважає себе її матір'ю.

Для вимог про оспорювання материнства жінкою, котра записана як матір дитини, позовної давності не встановлено, а для вимог жінки про визнання її материнства позовна давність становить один рік і її перебіг починається із дня, коли жінка дізналася або могла дізнатися, що є матір'ю дитини.

Список використаних джерел:

1.Вонсович Х. І. Презумпція шлюбного походження дитини / Х. І. Вонсович // Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія». – 2014. – № 1. – С. 92–101.

2.Ганкевич О. М. Поняття батьківства та материнства у сімейно-правовій доктрині / О. М. Ганкевич // Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. – 2014. – Вип. 36. – С. 89–99.

3.Ганкевич О. М. Судочинство у справах про визнання батьківства, материнства та його оспорювання : автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / О. М. Ганкевич. – К., 2015. – 20 с.

**Слухач магістратури факультету
підготовки фахівців для підрозділів
превентивної діяльності**